

Марина КОВБАТЮК¹,

кандидат економічних наук, професор, професор кафедри теоретичної та прикладної економіки
ORCID ID: [0000-0002-1149-6537](https://orcid.org/0000-0002-1149-6537)

Вікторія ШКЛЯР¹,

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки
ORCID ID: [0000-0003-2651-0319](https://orcid.org/0000-0003-2651-0319)

Георгій КОВБАТЮК¹,

PhD, ст. викладач кафедри теоретичної та прикладної економіки
ORCID ID: [0000-0001-8140-4506](https://orcid.org/0000-0001-8140-4506)

Олексій ШКЛЯР¹,

аспірант кафедри теоретичної та прикладної економіки
ORCID ID: [0009-0003-6456-9546](https://orcid.org/0009-0003-6456-9546)

¹Національний транспортний університет

Прийняття: 14/05/2025

Рецензія: 31/05/2025

Публікація: 30/06/2025

DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2025-2-7>

НАЦІОНАЛЬНІ ЕКОНОМІКИ США, КИТАЮ ТА НІМЕЧЧИНИ ЯК СИСТЕМОУТВОРЮЮЧІ ЕЛЕМЕНТИ СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ

JEL Класифікатор:
F10, F29

This is an Open Access
article distributed
under the terms
of the [Creative Commons
CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

© Ковбатюк М.В.,
Шкляр В.В.,
Ковбатюк Г.О.,
Шкляр О.В.,
2025

У статті здійснено трендовий аналіз ролі національних економік США, Китаю та Німеччини як провідних системоутворювальних суб'єктів світової торгівлі. Обґрунтовано, що саме ці три держави формують структуру глобального товарообігу, задають напрями розвитку міжнародної економіки та чинять вирішальний вплив на динаміку зовнішньоторговельних процесів у світовому вимірі.

Дослідження базується на аналізі статистичних показників експорту та імпорту зазначених країн у період 2019 – 2023 рр., зокрема на вивченні змін у товарній структурі зовнішньої торгівлі за рівнем технологічності продукції. Виявлено, що Китай зберігає лідерські позиції у світовому експорті, особливо за рахунок зростання частки середньотехнологічної продукції та активного розвитку автомобільної промисловості. США, залишаючись основним імпортером у світі, посилюють експорт високотехнологічної продукції, що підтверджує їхню орієнтацію на інноваційно-технологічну модель розвитку. Німеччина стабільно утримує позиції експортноорієнтованої економіки з домінуванням середньо- та високотехнологічної продукції, зокрема машинобудування та автомобілебудування.

ISSN 2786-5339 (print)
ISSN 2786-5347 (online)

У роботі охарактеризовано зміни у структурі зовнішньої торгівлі кожної з країн, визначено тенденції диверсифікації, адаптації до глобальних викликів та трансформації зовнішньоекономічних стратегій. Зроблено висновок, що США, Китай та Німеччина виступають не лише ключовими експортерами та імпортерами, але й задають якісні параметри сучасної світової торгівлі.

Міжнародні потоки експорту та імпорту залежать від впливу геополітичних факторів, економічних процесів на ринках збуту, зміни споживчих вподобань тощо. Чіткою тенденцією є зростання як попиту, так і пропозиції середньотехнологічних та високотехнологічних товарних груп, основними постачальниками якої є високорозвинені країни. Отримані результати можуть бути використані для формування ефективної зовнішньоекономічної політики та стратегічного планування торговельних відносин інших країн у системі глобальної конкуренції.

Ключові слова: національна економіка, міжнародна торгівля, світова економіка, зовнішньоторговельні потоки, країна, міжнародний аналіз, трендовий аналіз.

Maryna KOVBATIUK, Viktoriia SHKLIAR, George KOVBATIUK, Oleksii SHKLIAR

THE NATIONAL ECONOMIES OF THE US, CHINA AND GERMANY AS SYSTEMIC ELEMENTS OF WORLD TRADE

The article carries out a trend analysis of the role of the national economies of the USA, China and Germany as the leading system-forming entities of world trade. It is substantiated that these three countries form the structure of global trade, set the direction of development of the international economy and have a decisive influence on the dynamics of foreign trade processes in the global dimension.

The study is based on an analysis of the statistical indicators of exports and imports of these countries in 2019-2023, in particular, on the study of changes in the commodity structure of foreign trade by the level of product sophistication. It is found that China retains a leading position in world exports, especially due to the growing share of medium-tech products and the active development of the automotive industry. The United States, while remaining the world's main importer, is increasing its exports of high-tech products, which confirms its focus on the innovation and technology model of development. Germany steadily maintains its position as an export-oriented economy dominated by medium- and high-tech products, in particular, mechanical engineering and automotive.

The paper describes changes in the structure of foreign trade of each country, identifies trends in diversification, adaptation to global challenges and transformation

of foreign economic strategies. It is concluded that the United States, China and Germany are not only key exporters and importers, but also set the qualitative parameters of modern world trade.

International export and import flows depend on the influence of geopolitical factors, economic processes in sales markets, changes in consumer preferences, etc. A clear trend is the growth of both demand and supply of medium- and high-tech commodity groups, the main suppliers of which are highly developed countries. The obtained results can be used to formulate an effective foreign economic policy and strategic planning of trade relations of other countries in the system of global competition.

Keywords: national economy, international trade, world economy, foreign trade flows, country, international analysis, trend analysis.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації ключову роль у формуванні тенденцій міжнародної торгівлі відіграють національні економіки найбільш потужних країн, зокрема США, Китаю та Німеччини. Ці країни виступають не лише найбільшими експортерами та імпортерами, а й активно впливають на трансформацію торговельної політики, розвиток міжнародних ланцюгів доданої вартості, інвестиційні потоки та конкурентне середовище на глобальному рівні. Проте попри очевидне домінування зазначених держав у світовій торгівлі, необхідним є здійснення комплексного порівняльного аналізу цих економік у контексті їхньої ролі як лідерів світової торговельної системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розширення гео економічних напружень і протекціоністських політик створюють ризики для стабільності глобальної торговельної системи, тому значна кількість публікацій, у тому числі наукових [1, 2, 4], висвітлює роль, частку, тенденції зміни різних країн у міжнародній торгівлі. Особливе значення у міжнародному трендовому аналізі приділяють ключовим світовим гравцям, оскільки вони визначають основні вектори розвитку глобальної економіки, формують структуру світової торгівлі, задають параметри конкурентного середовища та істотно впливають на прийняття стратегічних рішень в інших країнах [3, 5].

Метою статті є здійснення порівняльного аналізу національних економік США, Китаю та Німеччини у сучасній структурі світової торгівлі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міжнародна торгівля зазнає постійних трансформаційних змін у обсягах та структурі товарів, а основними її гравцями, що найбільше заробляють на світових ринках, за даними СОТ [7], є Китай, США та Німеччина. Дані країни є незмінними лідерами у рейтингах обсягів експорту та імпорту останніми роками (табл. 1).

Таблиця 1. ТОП-10 світових експортерів та імпортерів у 2023 р.

ЕКСПОРТ			ІМПОРТ		
Місце	Країна	Обсяг, млрд дол. США	Місце	Країна	Обсяг, млрд дол. США
1	Китай	3380,02	1	США	3170,0
2	США	2019,54	2	Китай	2550,0
3	Німеччина	1688,42	3	Німеччина	1460,0
4	Нідерланди	934,57	4	Нідерланди	843,71
5	Японія	798,25	5	Велика Британія	791,41
6	Італія	717,32	6	Японія	785,86
7	Франція	676,96	7	Франція	775,42
8	Південна Корея	648,48	8	Індія	733,0
9	Мексика	593,01	9	Південна Корея	642,57
10	Гонконг	573,87	10	Італія	639,79

Джерело: [8]

Частка експорту даних країн у світовому експорті за останні п'ять років наведена у таблиці 2 і дозволяє простежити динаміку зміни лідерів міжнародної торгівлі та вплив глобальних економічних факторів.

Таблиця 2. Частка експорту ТОП-3 лідерів у світовому експорті за 2019 – 2023 рр.

Обсяг	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Експорт, млн дол. США					
Світ всього, у.т.ч	18837731	17518686	22112432	24783497	23559913
Китай	2499207	2589098	3316022	3593601	3379747
США	1644276	1430253	1753136	2062089	2018542
Німеччина	1493266	1385852	1635599	1686142	1697350
Експорт, %					
Світ всього, у.т.ч	100	100	100	100	100
Китай	13,27	14,78	15,00	14,50	14,35
США	8,73	8,16	7,93	8,32	8,57

Джерело: побудовано за [6]

Китай є лідером світового експорту. У 2019 р. він займав 13,27% світового експорту, а у 2021 р. його частка збільшилася на 1,73% та досягла 15%, що стало піковим значенням. Після 2021 р. спостерігається незначне зниження частки до 14,35% у 2023 р., що, можливо, зумовлено відновленням економік інших країн після пандемії. Попри незначні коливання, Китай залишається беззаперечним лідером у світовому експорті.

США залишається стабільним гравцем на ринку з часткою 7,93 – 8,73% у світовому експорті. Мінімальне значення спостерігалось у 2021 р. (7,93%), що відображає наслідки глобальних логістичних проблем і змін у міжнародній торгівлі після пандемії. Станом на 2023 р. частка США зросла до 8,57%, що вказує на відновлення експортних позицій.

Німеччина дещо знизила свої обсяги за останні п'ять років. У 2019 р. питома вага становила 7,93% світового експорту, але до 2022 р. вона знизилася до 6,8%, що стало мінімальним показником за аналізований період. Адаптація німецької економіки до нових викликів та відновлення виробництва відображається у підвищенні питомої ваги до рівня 7,2% у 2023 р.

Аналізуючи роль ТОП-3 країн у світовому імпорті, маємо дещо іншу градацію (табл. 3). Найбільшим імпортером у світі є США. Їх частка у світовому імпорті залишалася відносно стабільною, коливаючись у межах 13,11 – 13,16%. Пік імпорту США припав на 2022 р. (13,26%), що відображає високий рівень внутрішнього споживання, потребу в імпортних товарах та сильну економіку. У 2023 р. частка США майже не змінилася порівняно з попереднім роком.

Таблиця 3. Частка імпорту ТОП-3 лідерів у світовому імпорті за 2019 – 2023 рр.

Обсяг	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Імпорт, млн дол. США					
Світ всього, у.т.ч	19102831	17676810	22368539	25428844	23966045
США	2567492	2405381	2932976	3372902	3168471
Китай	2079285	2069567	2679412	2715997	2556763
Німеччина	1239897	1173167	1424675	1588853	1469328
Імпорт, %					
Світ всього, у.т.ч	100	100	100	100	100
США	13,44	13,61	13,11	13,26	13,22
Китай	10,88	11,71	11,98	10,68	10,67
Німеччина	6,49	6,64	6,37	6,25	6,13

Джерело: побудовано за [6]

Китай є динамічним імпортером, який утримував близько 11% світового імпорту, з піковим значенням у 2021 р. (11,98%). Питома вага імпорту у 2022 р. та 2023 р. практично не змінилася, 10,68% та 10,67% відповідно, що свідчить про стабільну імпорتنу політику та орієнтацію Китаю на внутрішній ринок.

У Німеччини відбулося поступове незначне зниження частки імпорту з 6,49% у 2019 р. до 6,13% у 2023 р., що може бути наслідком уповільнення економічного зростання в Європі та адаптації до нових торговельних умов.

Розглянемо більш детально експортно-імпорتنу активність США, Китаю та Німеччини.

Аналіз динаміки експорту США за 2019 – 2023 рр. демонструє позитивний тренд, хоча в 2023 р. спостерігається незначне скорочення порівняно з 2022 р. на 2,11%. За п'ятирічний період загальний обсяг експорту США зріс на 22,76%. Найбільше зростання продемонстрував експорт первинних продуктів – на 54,7% за останні п'ять років, попри скорочення на 12,56% у 2023 р. Стабільно зростали обсяги середньо- та високотехнологічного експорту. Автомобільна промисловість збільшила поставки на 13,27% у 2023 р. порівняно з 2019 р. та на 14,15% – з 2022 р., машинобудування – відповідно на 16,59% і 4,31%. Високотехнологічна продукція зросла на 41,76% за п'ять років і на 8,14% – за останній рік. Натомість експорт низькотехнологічної продукції скорочувався: текстильна галузь у 2023 р. залишилася на рівні 2019 р. та зменшилась на 5,89% порівняно з 2022 р., тоді як інші низькотехнологічні товари зросли на 21,41% і 4,06% відповідно. Отже, попри загальне зростання експорту США за п'ять років, у 2023 р. спостерігається певне сповільнення. Акцент у експортній складовій США належить технологічним та інноваційним виробництвам, що характерно для високорозвинених країн. Узагальнена інформація щодо динаміки експорту США за технологічними товарними групами у період 2019 – 2023 рр. наведено у таблиці 4.

Розглядаючи зміни у структурі експорту США за 2019 – 2023 рр., варто відзначити помітні зміни у співвідношенні основних товарних груп, що відображає глобальні тенденції, зміни попиту та економічну політику країни (рис. 1).

Частка первинних продуктів у 2023 р. знизилася на 2,16% порівняно з попереднім періодом, що пов'язано зі змінами у світових цінах на сировину та перерозподілом експорту на користь інших товарних груп. Скорочення частки сировинних виробництв відбулося за рахунок щорічного зниження агропромислових сировинних виробництв з 4,71% у 2019 р. до 4,1% у 2023 р. Слабкою є позиція у структурі експорту низькотехнологічних виробництв. Текстильна, швейна та взуттєва промисловості мають мінімальну частку, яка поступово скорочується. У 2023 р. її рівень був 1,14%. Інша низькотехнологічна продукція тримається на стабільному рівні (близько 5,91%).

**Таблиця 4. Динаміка експорту США
за технологічними товарними групами, тис. дол. США**

Технологічні товарні групи, тис. дол. США	Роки			Темп росту, % (2023/2019)
	2019	2021	2023	
Загальний обсяг експорту	1644276221	1753136708	2018542600	122,76
Первинні продукти	236021536	319291463	365135257	154,70
Сировинні виробництва: агропромислові	77409315	82405169	82786546	106,95
Сировинні виробництва: інші	195135800	206947093	246511366	126,33
Низькотехнологічні виробництва: текстильна, швейна та взуттєва промисловості	22883602	22488475	22952268	100,30
Низькотехнологічні виробництва: інша продукція	98290929	100798520	119330987	121,41
Середньотехнологічні виробництва: автомобільна промисловість	125013739	113374404	141597749	113,27
Середньотехнологічні виробництва: переробна промисловість	136468812	151688304	162389017	118,99
Середньотехнологічні виробництва: машинобудування	247066081	249919374	288065454	116,59
Високотехнологічні виробництва: електроніка та електротехнічна продукція	189892743	202129918	213574755	112,47
Високотехнологічні виробництва: інші	105113313	128461260	149005796	141,76
Інша продукція	210980352	175622728	227193405	107,68

Джерело: побудовано за [6]

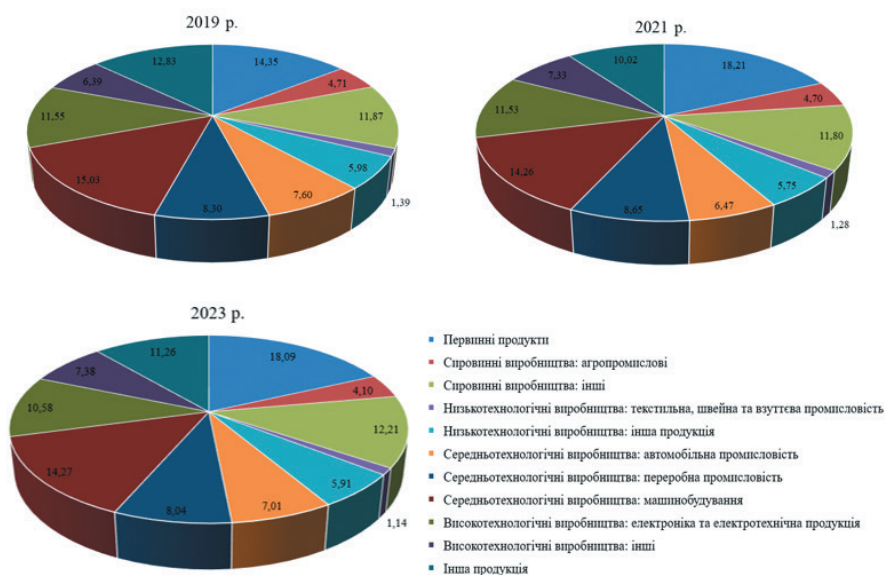

Рис. 1. Структура обсягу експорту США за технологічними товарними групами за період 2019-2023 р., %

Джерело: побудовано за [6]

Середньотехнологічні виробництва мають більш стабільну питому вагу. Переробна промисловість незначно, але поступово скоротилася з 8,30% (2019 р.) до 8,04% (2023 р.). Машинобудування залишається найбільшою складовою середньотехнологічної групи товарів з питомою вагою 14,27% у 2023 р.

Щодо високотехнологічних виробництв, то провідне місце посідають електроніка та електротехнічна продукція, які демонструють тенденцію до зниження. У 2023 р. їх питома вага знизилася на 1% порівняно з 2019 р., що пов'язано зі зростаючою конкуренцією з боку Китаю та інших країн. Інші високотехнологічні виробництва мають позитивну динаміку, збільшивши частку з 6,39% (2019 р.) до 7,38% (2023 р.). У 2023 р. частка інших товарів зросла до 11,26%, що свідчить про диверсифікацію експорту та появу нових експортних напрямів для даної групи. США у своїй експортній стратегії орієнтуються на високотехнологічні сектори, водночас посилюючи роль сировинних ресурсів та первинних продуктів у своєму експорті.

Дещо інші тенденції характерні імпорту США. Аналіз його динаміки за 2019 – 2023 рр., наведений у таблиці 5, показує загальне зростання його обсягів, але з певним спадом у 2023 р. порівняно з 2022 р., що відбулося під впливом глобальних економічних коливань, зниженням попиту на окремі групи товарів та зміною торговельної політики США. Зростання імпорту у 2023 р. порівняно з 2019 р. становило 23,5%, але зниження на 6,06% відбулося порівняно з 2022 р., що свідчить про уповільнення темпів зовнішньої торгівлі.

Імпорт первинних продуктів досяг піку у 417,6 млрд дол. (2022 р.), але вже в наступному році відбулося скорочення на 14,52%. Проте у порівнянні з 2019 р., їх обсяги зросли на 31,46%, що вказує на довгострокову тенденцію до збільшення залежності від первинних ресурсів.

Щодо сировинних виробництв, то їх загальній величині імпорту власне скорочення. Агропромисловий сектор зріс на 30,44% у 2023 р. порівняно з 2019 р., але скоротився на 11,52% порівняно з 2022 р. Інші сировинні виробництва демонстрували аналогічну тенденцію: зростання на 18,88% за 2019 – 2023 рр. та спад на 14,24% в останній рік.

Обсяги імпорту низькотехнологічних виробництв теж в цілому скорочувалися. Імпорт продукції текстильної, швейної та взуттєвої промисловостей суттєво знизився у 2023 р. на 3,75% порівняно з 2019 р., що відображає розвиток внутрішнього виробництва цих товарів.

Автомобільна промисловість демонструє стійке зростання імпорту, який у 2023 р. збільшився на 21,38% порівняно з 2019 р., що вказує на високий попит на імпортні автомобілі. Імпорт продукції переробної промисловості зріс у 2023 р. на 34,51% порівняно з 2019 р., але зменшився на 14,74% у 2023 р. порівняно з 2022 р., переважно це є наслідком короткострокового скорочення попиту. Імпорт продукції машинобудування стабільно зростає – на 25,4% за 2019 – 2023 рр. та на 1,3% за останній рік – це підтверджує потребу в імпортному обладнанні та компонентах.

Динамічні тенденції високотехнологічного імпорту включають зростання обсягів електроніки та електротехніки на 26,82% у 2023 р. порівняно з 2019 р., але в останній рік відбулося скорочення на 6,81%, що відображає загальну тенденцію до скорочення глобального попиту на техніку. Інші високотехнологічні виробництва показали стабільне зростання (+26,22% за 2019-2023 рр. та +7,22% за останній рік).

Зростання імпорту іншої продукції за п'ятирічний період становить 13,24%, а за останній рік – 7,3%, що характерне появі нових нішевих товарів на ринку США.

Отже, загальний обсяг імпорту США вказує на тимчасове уповільнення економічної активності. Загалом, він продовжує орієнтуватися на тех-

нологічні товари та автомобільну промисловість, поступово зменшуючи залежність від низькотехнологічних виробництв та первинної продукції.

**Таблиця 5. Динаміка імпорту США
за технологічними товарними групами, тис. дол. США**

Технологічні товарні групи, тис. дол. США	Роки			Темп росту, % (2023/2019)
	2019	2021	2023	
Загальний обсяг імпорту	2567492200	2932976100	3168471121	123,41
Первинні продукти	271548684	323853662	356988902	131,46
Сировинні виробництва: агропромислові	141584070	180939633	184675761	130,44
Сировинні виробництва: інші	176215986	196615830	209490160	118,88
Низькотехнологічні виробництва: текстильна, швейна та взуттєва промисловості	166301650	186259508	160058894	96,25
Низькотехнологічні виробництва: інша продукція	248513425	330453855	311599610	125,39
Середньотехнологічні виробництва: автомобільна промисловість	300759115	271472114	365046864	121,38
Середньотехнологічні виробництва: переробна промисловість	105113570	135842617	141390543	134,51
Середньотехнологічні виробництва: машинобудування	393106345	429861575	492956304	125,40
Високотехнологічні виробництва: електроніка та електротехнічна продукція	414720827	505574163	525960633	126,82
Високотехнологічні виробництва: інші	205209933	220550955	259025525	126,22
Інша продукція	142418596	151552153	161278125	113,24

Джерело: побудовано за [6]

Структура імпорту США за 2019 – 2023 рр. свідчить про стабільність ключових секторів, однак відбулися певні зрушення у співвідношенні між категоріями товарів (рис. 2). У першу чергу відбулося зростання частки первинних продуктів з 10,58% у 2019 р. до 12,38% у 2022 р., після чого спостерігається незначне скорочення у 1,11% (2023 р.). Така ситуація свідчить про підвищений попит на сировину, але водночас – про часткове заміщення імпоротної продукції внутрішніми ресурсами.

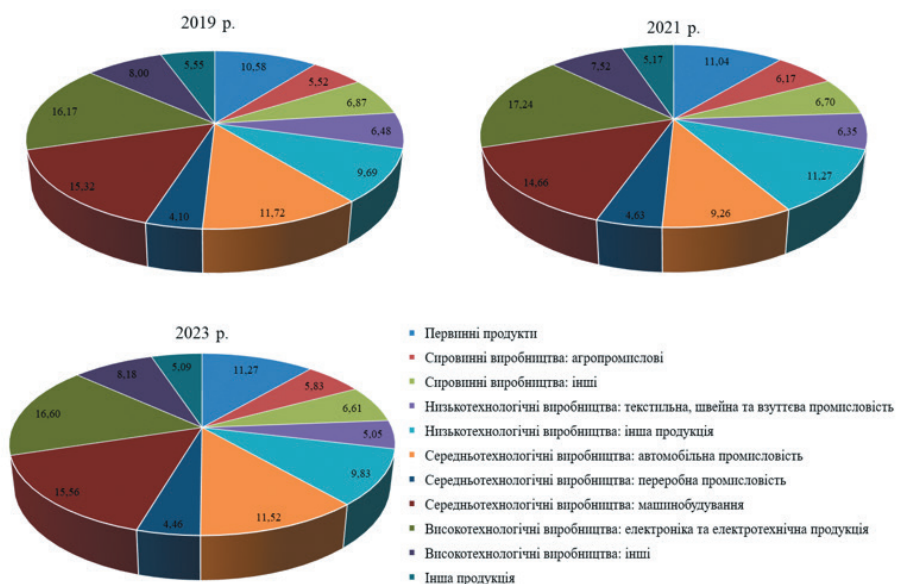

Рис. 2. Структура обсягу імпорту США за технологічними товарними групами за період 2019-2023 р., %

Джерело: побудовано за [6]

Питома вага сировинних виробництв зазнала скорочення у 2023 р. Агропромислова сировина становила 5,52% у 2019 р., а у 2023 р. знизилася до 5,83%. Інші сировинні виробництва продемонстрували подібну тенденцію: 6,87% у 2019 р. та знизилася до 6,61% у 2023 р. Це є наслідком розвитку внутрішнього виробництва та зниження потреби в імпорті сировини.

Помітне скорочення характерне і частці низькотехнологічних виробництв. Текстильна, швейна та взуттєва промисловості поступово втрачали

питому вагу з 6,48% (2019 р.) до 5,05% (2023 р.). Інші низькотехнологічні виробництва демонструють відсутність стабільної тенденції, питома вага даної групи коливалася протягом аналізованого періоду, але станом на 2023 р. (9,83%) вона незначно перевищує показник 2019 р. (9,69%). Ситуація, що склалася, свідчить про переважне зниження залежності США від імпорту дешевої продукції та орієнтацію на більш технологічні товари.

Автомобільна промисловість, як група середньотехнологічних виробництв, повертає позиції у 2023 р. до рівня 2019 р. та становить 11,52%, хоча ще у 2021 р. вона мала найнижчу питому вагу за період, що аналізувався – 9,26%. Відновлення позицій свідчить про стабільне зростання попиту на імпорتنі автомобілі після пандемічного періоду. Стабільне зростання частки машинобудування, що утримується в межах 14,43 – 15,56%, свідчить про стійку залежність США від імпорту обладнання та промислових технологій.

Високотехнологічні виробництва посідають ключові позиції у структурі імпорту. Електроніка та електротехніка залишаються однією з найбільших категорій імпорту, коливаючись у межах 16,17 – 17,67%. Інші високотехнологічні товари також демонструють відносну стабільність (близько 8% у 2023 р.), що свідчить про стійкий попит на передові технології та наукові розробки.

Частка іншої продукції залишається відносно стабільною. З 2019 р. до 2022 р. спостерігалася поступове її зниження з 5,55% до 4,46%, проте у 2023 р. вона почала відновлюватися – 5,09%.

Загалом, можна підсумувати, що імпорт США продовжує зміщуватися в бік високотехнологічної продукції та машинобудування, що свідчить про орієнтацію на розвиток передових технологій, а також зменшення залежності від низькотехнологічних товарів.

Наступним важливим торговельним гравцем на міжнародному ринку є Китай. Його загальний обсяг експорту зріс на 35,23% за період 2019 – 2023 рр., але, як і в переважній більшості, у 2023 р. спостерігається зниження на 5,95% порівняно з попереднім роком (табл. 6).

Первинні продукти показали помірне зростання у 2023 р. порівняно з 2019 р. на 20,04%. Сировинні виробництва загалом мали позитивну динаміку, проте їх зростання у 2023 р. сповільнилося. Агропромисловість зросла на 33,77% з 2019 р., проте майже не змінилася у 2023 р. порівняно 2022 р. Інші сировинні виробництва зросли на 39,34% за останні п'ять років, проте знизилися на 14,96% у 2023 р.

Динаміка обсягів експорту низькотехнологічних виробництв мала певні коливання. Експорт продукції текстильної, швейної та взуттєвої промисловостей зріс на 11,65% з 2019 р., але знизився на 9,80% у 2023 р. порівняно з попереднім. Інша низькотехнологічна продукція у 2023 р. зросла на 39,09% порівняно з 2019 р.

**Таблиця 6. Динаміка експорту Китаю
за технологічними товарними групами, тис. дол. США**

Технологічні товарні групи, тис. дол. США	Роки			Темп росту, % (2023/2019)
	2019	2021	2023	
Загальний обсяг експорту	2499207000	3316022100	3379747800	135,23
Первинні продукти	72942179	85247041	87562748	120,04
Сировинні виробництва: агропромислові	79602937	94094035	106485225	133,77
Сировинні виробництва: інші	140559033	170823442	195854019	139,34
Низькотехнологічні виробництва: текстильна, швейна та взуттєва промисловості	324281805	371924269	362049445	111,65
Низькотехнологічні виробництва: інша продукція	397392668	557121180	552739503	139,09
Середньотехнологічні виробництва: автомобільна промисловість	68325382	111415056	183613200	268,73
Середньотехнологічні виробництва: переробна промисловість	138932974	207351257	217676571	156,68
Середньотехнологічні виробництва: машинобудування	428019098	564597435	589015543	137,61
Високотехнологічні виробництва: електроніка та електротехнічна продукція	758061101	994194402	907037273	119,65
Високотехнологічні виробництва: інші	65967019	109632322	96232664	145,88
Інша продукція	25122802	49621657	81481583	324,33

Джерело: побудовано за [6]

Щодо середньотехнологічних виробництв, то автомобільна промисловість показала найбільше зростання (+168,73% з 2019 р., +29,71% за 2023 р.). Переробна промисловість у 2023 р. зросла на 56,68% порівняно з 2019 р. Машинобудування мало стабільне зростання за 5 років (+37,61%), незначно знизившись у 2023 р. на 1,11% порівняно з попереднім роком.

Високотехнологічні виробництва мають такі тенденції: електроніка та електротехніка зросла на 19,65% за 5 років, але у 2023 р. скоротилася на 9,7%; інші високотехнологічні продукти мали найкращу динаміку (+45,88% з 2019 р.) і навіть незначне зростання у 2023 р. (+0,15%).

Інша продукція мала найдинамічніше зростання за п'ятирічний період – обсяги її експорту зросли у тричі, зокрема за останній рік на 40,02%.

Отже, основною тенденцією у обсягах експорту Китаю було уповільнення його зростання, особливо у 2023 р., через глобальні економічні чинники, торговельні обмеження та часткове зменшення попиту. Найвищі темпи зростання характерні автомобільній промисловості та іншій продукції.

Структура обсягу експорту Китаю за технологічними товарними групами за період 2019 – 2023 рр. характеризується такими змінами (рис. 3). Первинні продукти зберігають стабільну частку в загальному експорті від 2,6% до 2,9% та суттєвих змін не мають.

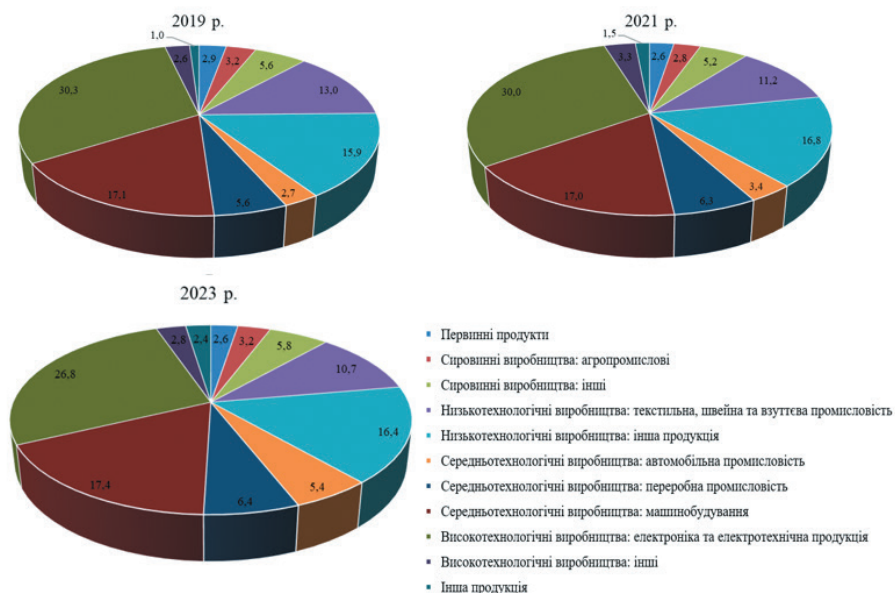

Рис. 3. Структура обсягу експорту Китаю за технологічними товарними групами за період 2019 – 2023 рр., %

Джерело: побудовано за [6]

У сировинних виробництвах агропромислові продукти мають стабільну частку близько 3,2%, інші сировинні товари у 2023 р. мали питому вагу у 5,8%, що вказує на зміну попиту або політику Китаю щодо сировинного експорту. Структурі низькотехнологічних виробництв притаманні такі зміни: текстиль, швейна та взуттєва продукція скоротилася з 13% у 2019 – 2020 рр. до 10,7% у 2023 р., що може свідчити про втрату конкурентних переваг або зростання внутрішнього споживання; інша низькотехнологічна продукція несуттєво скоротилася. Середньотехнологічні виробництва демонструють позитивну динаміку, а саме: частка автомобільної промисловості зросла удвічі за період, що аналізувався, та становить 5,4% у 2023 р., що вказує на зміцнення позицій Китаю в глобальному автопромі. Машинобудування залишається стабільним з питомою вагою близько 17%, які супроводжуються незначними коливаннями. Щодо структури високотехнологічних виробництв, то електроніка та електротехніка демонструє поступове зниження з 30,3% (2019 р.) до 26,8% (2023 р.), що може свідчити про зміну глобальних ланцюгів поставок або конкуренцію з іншими країнами. Інші високотехнологічні продукти не мають стабільності питомої ваги і залишаються на рівні 2,6 – 3,3%. Інша продукція демонструє поступове зростання – з 1% у 2019 р. до 2,4% у 2023 р., що пов'язано з розширенням асортименту експорту.

Як бачимо, частка низькотехнологічного та високотехнологічного експорту знижується. Внаслідок диверсифікації експорту частка продукції середньотехнологічних виробництв зростає. У цілому структура експорту змінюється в бік більшої частки середньотехнологічних та нових товарів, тоді як традиційні високотехнологічні продукти (електроніка) втрачають свої позиції.

Динаміка обсягів імпорту Китаю за період 2019 – 2023 рр. наведена у таблиці 7 та характеризується такими тенденціями у розрізі технологічних товарних груп.

**Таблиця 7. Динаміка імпорту Китаю
за технологічними товарними групами, тис. дол. США**

Технологічні товарні групи, тис. дол. США	Роки			Темп росту, % (2023/2019)
	2019	2021	2023	
Загальний обсяг імпорту	2079285500	2679412000	2556763000	122,96
Первинні продукти	483729235	622874250	740826182	153,15
Сировинні виробництва: агропромислові	92104492	110856329	109913836	119,34
Сировинні виробництва: інші	287053807	429189924	399216168	139,07

Закінчення таблиці 7

Технологічні товарні групи, тис. дол. США	Роки			Темп росту, % (2023/2019)
	2019	2021	2023	
Низькотехнологічні виробництва: текстильна, швейна та взуттєва промисловості	36175864	44190539	36968844	102,19
Низькотехнологічні виробництва: інша продукція	53985143	64154281	52118249	96,54
Середньотехнологічні виробництва: автомобільна промисловість	74866533	86147334	70446672	94,10
Середньотехнологічні виробництва: переробна промисловість	145873804	191277564	158026124	108,33
Середньотехнологічні виробництва: машинобудування	212762856	249170199	210646565	99,01
Високотехнологічні виробництва: електроніка та електротехнічна продукція	506855063	686409798	528006309	104,17
Високотехнологічні виробництва: інші	123494450	129500512	143809647	116,45
інша продукція	62384254	65640829	106784403	171,17

Джерело: побудовано за [6]

Загальний обсяг імпорту зріс на 22,96% у 2023 р. порівняно з 2019 р., проте відбулося зниження імпорту на 5,86% порівняно з 2022 р., що свідчить про уповільнення темпів економічного зростання.

Первинні продукти продемонстрували найбільше зростання у 2023 р. (на 53,15% порівняно з 2019 р.), що пов'язано зі зростаючими потребами у сировині та продовольстві.

Сировинні виробництва, а саме: агропромислова продукція, зросла на 19,34% за період 2019 – 2023 рр. та зберігає стабільний рівень останні два роки. Інші сировинні товари зросли у 2023 р. на 39,07% порівняно з 2019 р.

Зміни обсягів імпорту низькотехнологічних виробництв полягають у такому: текстиль, швейна та взуттєва промисловості майже не змінилися, збільшенням характеризується 2023 р. на 2,19% порівняно з 2019 р., що підтверджує стабільний попит; інша низькотехнологічна продукція демонструє зниження у 2023 р. на 3,46% порівняно з 2019 р.

У середньотехнологічних виробництвах імпорту автомобільної промисловості зазнав падіння на 12,63% у 2023 р. порівняно з попереднім, що свідчить про посилення внутрішнього виробництва автомобілів. Переробна промисловість скоротилася на 14,3% у 2023 р. порівняно з попереднім роком, що відображає економічне уповільнення або зміни постачальників. Машинобудування зберігає стабільність у довгостроковій перспективі.

Обсяги імпорту електроніки та електротехнічної продукції спочатку зростали, але у 2023 р. скоротилися на 14,63% порівняно з 2022 р., що пов'язано, більшою мірою, з розвитком власного виробництва Китаю. Інші високотехнологічні продукти у 2023 р. зросли на 16,45% порівняно з 2019 р.

Імпорт іншої продукції, як і експорт цієї групи, демонструє найвищий приріст – 171,17% з 2019 р. Така ситуація вказує на появу нових категорій товарів або зміну імпорتنих пріоритетів.

Отже, загальний імпорту Китаю у 2023 р. скоротився порівняно з попереднім роком, що відбувалося під впливом економічного сповільнення, внутрішнього виробництва, геополітичних факторів та може свідчити про зміни в глобальних ланцюгах поставок і внутрішній переорієнтації Китаю на власне виробництво.

Щодо змін у структурі імпорту Китаю за період 2019 – 2023 рр., то вони наведені на рисунку 4 та мають такі характеристики.

Первинні продукти займають найбільшу частку в імпорті Китаю, яка зросла з 23,3% у 2019 р. до 29% у 2023 р., що свідчить про зростання залежності Китаю від імпорту сировини та продовольчих товарів.

Серед сировинних виробництв агропромислові товари залишаються стабільними з питомою вагою 4% – 4,5% за період, що аналізується, та підкреслює відносно сталий попит. Інші сировинні товари показали тенденцію до зростання (з 13,8% у 2019 р. до 15,6% у 2023 р.), що визначається переважно потребами промисловості.

Текстиль, швейна та взуттєва продукція поступово зменшилися (з 1,7% у 2019 р. до 1,4% у 2023 р.), що характерне при посиленні внутрішнього виробництва. Інша низькотехнологічна продукція незначно скоротилася з 2,6% у 2019 р. до 2% у 2023 р.

Частка таких високотехнологічних виробництв, як електроніка та електротехнічна продукція зменшилася в загальній структурі імпорту з 24,4% у 2019 р. до 20,7% у 2023 р. Інші високотехнологічні продукти залишаються стабільними.

Питома вага автомобільної промисловості скоротилася з 3,6% у 2019 р. до 2,8% у 2023 р., що є наслідком зростання внутрішнього виробництва автомобілів. Переробна промисловість знизилася свою частку до 6,2% у 2023 р.

Машинобудування також демонструє поступове зниження (з 10,2% у 2019 р. до 8,2% у 2023 р.), що пов'язано з масштабуванням власного виробництва Китаю.

Інша продукція демонструє зростання питомої ваги імпорту з 3% у 2019 р. до 4,2% у 2023 р., та свідчить про зміни в асортименті імпортованих товарів.

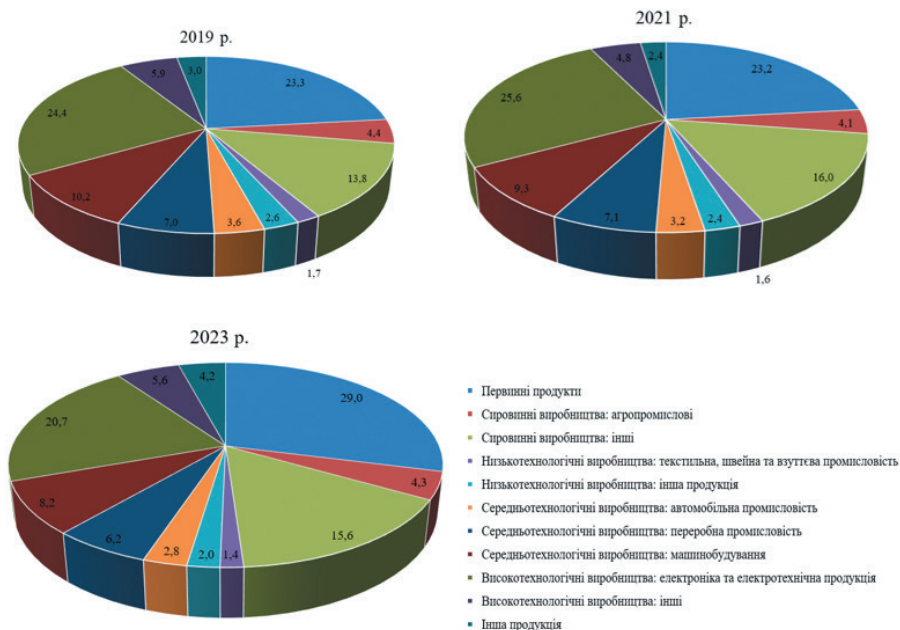

Рис. 4. Структура обсягу імпорту Китаю за технологічними товарними групами за період 2019 – 2023 р., %

Джерело: побудовано за [6]

Отже, структура імпорту Китаю демонструє, з одного боку, посилення внутрішнього виробництва, а з іншого – збільшення залежності від імпорту сировини.

Третім лідером міжнародної торгівлі є Німеччина. Аналіз динаміки її експорту за період 2019 – 2023 рр. у розрізі технологічних товарних груп наведено у таблиці 8.

Таблиця 8. Динаміка експорту Німеччини за технологічними товарними групами, тис. дол. США

Технологічні товарні групи, тис. дол. США	Роки			Темп росту, % (2023/2019)
	2019	2021	2023	
Загальний обсяг експорту	1493266600	1635599600	1697350400	113,67
Первинні продукти	79085937	94850734	82144986	103,87
Сировинні виробництва: агропромислові	87266127	99901914	103067036	118,11
Сировинні виробництва: інші	76130380	97294920	93477415	122,79
Низькотехнологічні виробництва: текстильна, швейна та взуттєва промисловості	49494325	54368181	55621143	112,38
Низькотехнологічні виробництва: інша продукція	131384020	149890319	146366779	111,40
Середньотехнологічні виробництва: автомобільна промисловість	232439707	230436862	276313763	118,88
Середньотехнологічні виробництва: переробна промисловість	122257686	144918242	139979225	114,50
Середньотехнологічні виробництва: машинобудування	327601226	346114042	357294639	109,06
Високотехнологічні виробництва: електроніка та електротехнічна продукція	135275517	153258971	154613094	114,29
Високотехнологічні виробництва: інші	179137365	190869511	199923368	111,60
Інша продукція	70504486	71803088	84224759	119,46

Джерело: побудовано за [6]

Загальний обсяг експорту Німеччини мав позитивну тенденцію у 2019–2023 рр., зростаючи на 13,67% порівняно з 2019 р. Однак, темп зростання у 2023 р. відносно 2022 р. був незначним (+0,66%), що свідчить про стабілізацію експортної діяльності після періоду активного відновлення. Спад обсягу експорту у 2020 р. до 1385,9 млрд дол. відбувся через глобальні наслідки пандемії COVID-19. Проте 2021 р. показав швидке відновлення, з приростом у 18,01%, завдяки активному зростанню експорту середньо- та високотехнологічних виробництв.

Первинні продукти за досліджуваний період зросли на 3,87%, проте останні три роки (2021 – 2023 рр.) їх обсяг майже не змінюється. У групі сировинних виробництв, агропромислові та інші сировинні виробництва мають загальну тенденцію до зростання у 2023 р. порівняно з 2019 р., а саме: на 18,11% та 22,79%, що пояснюється підвищеним попитом на мінеральні ресурси та сировину для промисловості. Середньотехнологічні виробництва у 2023 р. порівняно з 2019 р. характеризуються зростанням експорту продукції автомобільної промисловості на 18,88% завдяки розширенню експорту електромобілів та інноваційних автокомпонентів. Експорт продукції переробної промисловості зріс на 14,5%, а машинобудування – на 9,06%. За останні два роки стабільне підвищення експорту спостерігається в автомобільній промисловості та машинобудуванні (12,78% та 6,96%), а експорт продукції переробної промисловості має зниження через високу конкуренцію та економічну нестабільність. Низькотехнологічні виробництва, а саме: текстильна, швейна продукція мають приріст експорту у 12,38%. Проте за останні два роки ріст повільний через конкуренцію з дешевшими азіатськими виробниками. Високотехнологічні виробництва мають стабільний позитивний приріст експорту продукції. Електроніка та електротехніка зросли на 14,29% та 2,69% у 2023 р. порівняно з 2019 р., а за останні три роки їх обсяги кардинально не змінюються. Інша продукція, що включає експорт товарів, що не потрапляють у традиційні категорії, зросла за аналізований період на 19,46%.

Отже, уповільнення темпів зростання у 2023 р. викликане економічною нестабільністю, геополітичними ризиками та зменшенням глобального попиту. Проте Німеччина зберігає лідерські позиції в експорті, здійснюючи акцент на високотехнологічних виробництвах та автомобілебудуванні. Подальше зростання вимагатиме від Німеччини адаптації до нових глобальних викликів.

Структура експорту Німеччини протягом 2019 – 2023 рр. демонструє відносну стабільність, із незначними змінами у частках основних секторів (рис. 5). Основний акцент залишається на середньо- та високотехнологічних виробництвах, а також на автомобільній промисловості.

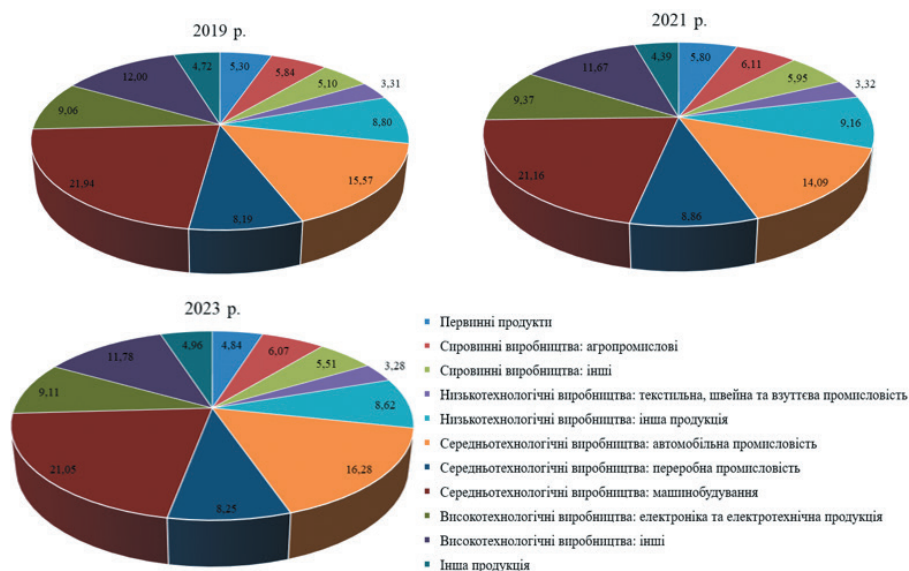

Рис. 5. Структура обсягу експорту Німеччини за технологічними товарними групами за період 2019-2023 р., %

Джерело: побудовано за [6]

Частка автомобільної промисловості зросла з 15,57% (2019 р.) до 16,28% (2023 р.), що підтверджує посилення позицій Німеччини у виробництві автомобілів, особливо в секторі електротранспорту. Частка машинобудування залишилася високою – 21,05% у 2023 р. Питова вага переробної промисловості зросла з 8,19% (2019 р.) до 8,25% (2023 р.). Частка високотехнологічних виробництв залишається на рівні близько 21% у 2023 р., що підкреслює сильні позиції Німеччини в інноваційних секторах.

Проте є і певні тенденції до зменшення питомої ваги первинних продуктів – з 5,3% у 2019 р. до 4,84% у 2023 р., що можливе через скорочення експорту сільськогосподарських і сировинних товарів.

Частка інших сировинних виробництв у загальному характеризуються тенденцією росту з 2019 р. до 2022 р. з подальшим зменшенням майже на 1% у 2023 р., що може бути пов'язано з геополітичними факторами.

Питова вага високотехнологічної продукції відносно стабільна, частка електроніки та електротехніки дещо більше 9%, а інші високотехнологічні

виробництва – в межах 12%. Така структура експорту свідчить про конкурентоспроможність Німеччини в технологічному секторі.

Отже, Німеччина зберігає свою експортну орієнтацію на середньо- та високотехнологічні галузі, особливо в машинобудуванні та автомобільній промисловості. Автомобільний сектор є лідером за темпами зростання частки в експорті, що пояснюється розвитком електромобілів та екологічних ініціатив. Високотехнологічна продукція демонструє стабільний рівень експорту, що підтверджує статус Німеччини як технологічного лідера. Загалом структура експорту Німеччини залишається диверсифікованою, з акцентом на високотехнологічну продукцію та інноваційні галузі, що забезпечує стійкість економіки навіть у періоди глобальної нестабільності.

За період 2019 – 2023 рр. імпорт Німеччини зріс на 18,5% (табл. 9). Розглядаючи тенденцію за останні п'ять років, варто відзначити зростання первинних продуктів на 15,26%. Обсяг імпорту низькотехнологічних товарів, а саме: текстильної, швейної, взуттєвої промисловостей майже не змінився у 2023 р. порівняно з 2019 р., проте за період, що аналізувався, були роки з більшим обсягом імпорту даної групи. Інша продукція низькотехнологічних виробництв за аналізований період зросла на 11,42%. Щодо сировинних виробництв, то імпорт агропромислових товарів у 2023 р. зріс на 18,73% порівняно з 2019 р. За рахунок збільшення імпорту автомобільних компонентів та готових авто, що, більшою мірою, пов'язане із зростанням виробництва електротранспорту, автомобільна промисловість у 2023 р. збільшила обсяги на 14,56% порівняно з 2019 р. Переробній промисловості у 2023 р. характерне збільшення на 14,36% відносно 2019 р. Високотехнологічна продукція – електроніка та електротехніка – за останні п'ять років зросла на 36,7%. Стабільне зростання цього сегмента пов'язане із попитом на цифрові технології, автоматизацію та електроніку. Інша продукція має позитивну динаміку протягом 2019 – 2023 рр., яка відображається у прирості 35,72%.

Таблиця 9. Динаміка імпорту Німеччини за технологічними товарними групами, тис. дол. США

Технологічні товарні групи, тис. дол. США	Роки			Темп росту, % (2023/2019)
	2019	2021	2023	
Загальний обсяг імпорту	1239897200	1424675000	1469328900	118,50
Первинні продукти	164584781	201351725	189697989	115,26

Закінчення таблиці 9

Технологічні товарні групи, тис. дол. США	Роки			Темп росту, % (2023/2019)
	2019	2021	2023	
Сировинні виробництва: агропромислові	75714402	88484771	89893146	118,73
Сировинні виробництва: інші	99903700	111393550	118829000	118,94
Низькотехнологічні виробництва: текстильна, швейна та взуттєва промисловості	70114034	77685356	71098974	101,40
Низькотехнологічні виробництва: інша продукція	113590560	137268787	126558099	111,42
Середньотехнологічні виробництва: автомобільна промисловість	130167764	125876316	149119216	114,56
Середньотехнологічні виробництва: переробна промисловість	81164205	100248933	92818224	114,36
Середньотехнологічні виробництва: машинобудування	185025777	203528178	216905537	117,23
Високотехнологічні виробництва: електроніка та електротехнічна продукція	146222769	178452133	199889466	136,70
Високотехнологічні виробництва: інші	97055074	114903319	110884386	114,25
Інша продукція	69327295	78779278	94089084	135,72

Джерело: побудовано за [6]

У цілому Німеччина адаптує свою імпорتنу стратегію до змін у глобальній економіці, фокусуючись на технологічному розвитку та поступово зменшуючи залежність від енергоносіїв та сировини.

Аналіз змін у структурі імпорту Німеччини за 2019 – 2023 рр. відображає такі тенденції (рис. 6). Незначне скорочення частки у структурі імпорту зазнали первинні продукти – з 13,27% у 2019 р. до 12,91% у 2023 р., що може бути наслідком зменшення залежності від імпорту енергоносіїв та нестабільності цін на сировину.

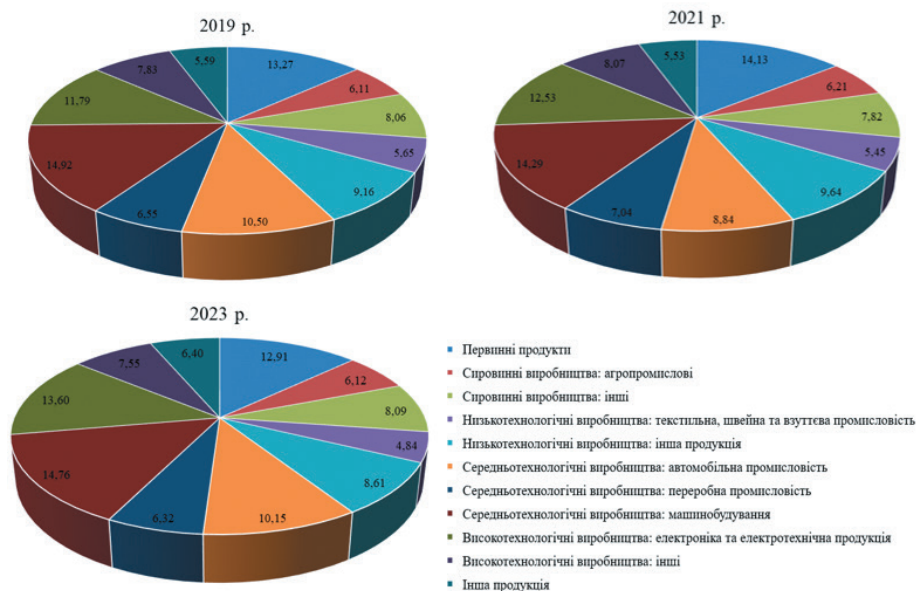

Рис. 6. Структура обсягу імпорту Німеччини за технологічними товарними групами за період 2019-2023 р., %

Джерело: побудовано за [6]

Сировинні виробництва значної зміни питомої ваги не мають. Аналогічно сировинним виробництвам стабільною є частка низькотехнологічних виробництв. Частки текстильної, швейної та взуттєвої промисловості й іншої продукції у 2023 р. є найменшими за аналізований період, їх зменшення, порівняно з попереднім роком, відбулося на 0,74% та 0,67 % відповідно.

Середньотехнологічні виробництва майже не змінили свою питому вагу у структурі імпорту. Частка автомобільної промисловості характеризувалася скороченням протягом 2019 – 2022 рр., проте у 2023 р. вона від-

новила її на рівні 10,15%. Переробна промисловість та машинобудування зберегли питому вагу на рівні 7% та 14,6% протягом періоду, що аналізувався. Даний сектор є стабільним, хоча відбувається певне зменшення обсягів імпорту.

Високотехнологічні виробництва, а саме: електроніка та електротехніка, мали суттєве зростання частки імпорту (з 11,79% у 2019 р. до 13,6% у 2023 р.). Цей сектор демонструє стабільне підвищення та зростаючу роль у структурі імпорту Німеччини, що пов'язано з цифровізацією та розвитком технологій. Частка інших високотехнологічних виробництв дещо зменшилася у 2023 р., але в цілому їх питома вага є сталою на рівні 7,5% – 8,5%, що вказує на відносну стабільність у поставках цієї категорії товарів. Питома вага іншої продукції також зростала з 5,59% у 2019 р. до 6,4% у 2023 р.

Отже, зміни у структурі імпорту Німеччини відображають нові економічні пріоритети країни – орієнтацію на високотехнологічні та стратегічні галузі, зменшення залежності від імпорту сировини та дешевих товарів. Таким чином, Німеччина адаптує імпорتنу стратегію відповідно до глобальних змін, посилюючи роль інноваційних секторів та скорочуючи залежність від традиційних джерел постачання.

Одним із важливих кількісних показників, що показує співвідношення зовнішньоторговельних операцій, є коефіцієнт покриття імпорту експортом (рис. 7).

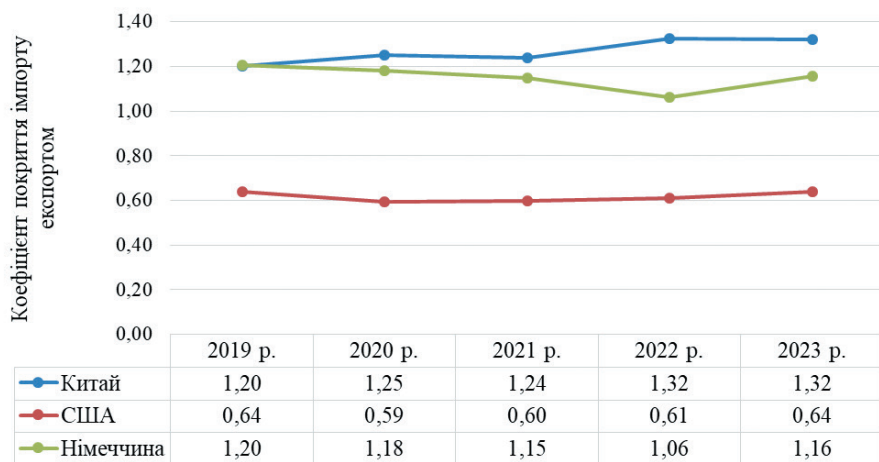

Рис. 7. Коефіцієнт покриття імпорту експортом за період 2019 – 2023 рр.

Джерело: побудовано за [6]

У США цей коефіцієнт традиційно нижчий за одиницю через значний дефіцит торгового балансу, оскільки країна значною мірою залежить від імпорту товарів, особливо споживчих і промислових. У період 2019 – 2023 рр. коефіцієнт покриття імпорту експортом США зазнав незначних коливань. Водночас рівень коефіцієнта покриття імпорту експортом все ще є низьким та підтверджує хронічний дефіцит торгового балансу країни та значну залежність США від імпорту. Для покращення ситуації необхідно збільшувати експортну конкурентоспроможність, диверсифікувати зовнішньоторговельні зв'язки та зменшувати залежність від імпорту критичних товарів.

Аналіз коефіцієнта покриття імпорту експортом Китаю за 2019 – 2023 рр. вказує на переважання експорту над імпортом. Значний стрибок даного коефіцієнта відбувся у 2022 р. та його значення на рівні 1,32 утримується і в 2023 р. – це підтверджує відновлення та стабілізацію експортно-орієнтованої торговельної діяльності Китаю після пандемії, зміцнення його позицій як експортно-орієнтованої економіки, збільшення виробництва та експорту високотехнологічної продукції.

Зміна коефіцієнта покриття імпорту експортом у Німеччині характеризується зростанням ролі імпорту у 2019 – 2022 рр., що відобразилося на зниженні даного показника. Частково це пояснюється наявністю пандемії COVID-19, певних труднощів у відновленні експортних потоків після неї та зменшення активності експортно-імпортних операцій, які вплинули на міжнародну торгівлю. Після різкого падіння у 2022 р., покращення ситуації у зовнішній торгівлі відбулося починаючи з 2023 р., чому посприяли відновлення експорту внаслідок стабілізації виробничих процесів, послаблення глобальних кризових явищ та зменшення імпортних витрат, зокрема на енергоносії.

Висновки та пропозиції. Аналіз динаміки міжнародної торгівлі США, Китаю та Німеччини у період 2019 – 2023 рр. підтверджує їхню ключову роль у формуванні сучасної структури світової торгівлі. Кожна з розглянутих країн має свою модель економічного розвитку, структуру експорту й імпорту, проте всі вони виступають центрами глобальних виробничих та торговельних зв'язків.

Китай утримує позицію беззаперечного лідера за обсягами експорту, демонструючи стабільну експортно-орієнтовану модель економіки з акцентом на середньо- та високотехнологічну продукцію. США, попри хронічний дефіцит торгового балансу, зберігають найвищі обсяги імпорту, залишаючись основним глобальним споживачем і важливим гравцем на ринку високотехнологічних товарів. Німеччина, як провідна економіка Єв-

ропи, вирізняється стабільною зовнішньоторговельною активністю, орієнтованою на експорт продукції машинобудування, автомобілебудування та інноваційних секторів.

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що США, Китай і Німеччина не лише формують сучасні тенденції у світовій торгівлі, але й задають вектор її розвитку, виступаючи системоутворюючими елементами глобальної економіки. Їхня стабільність, адаптивність до кризових явищ і стратегічна орієнтація на інновації забезпечують стійкість міжнародної торговельної системи та впливають на трансформацію глобальних ланцюгів доданої вартості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Задорожко Г.І., Колесов К.І. Торгівельні війни та їх вплив на національні економіки. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2024. № 1 (27). С. 45 – 53. DOI: 10.15276/EJ.01.2024.5. DOI: 10.5281/zenodo.11081300.
2. Король М.М., Куліковська І.В., Нам'як Ю.Ю. Аналіз сучасного стану зовнішньої торгівлі провідних країн світу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2024. Вип. 52. С. 109 –113. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2024-52-17>.
3. Савченко М.В., Цибуляк Д.С., Шемчук А.В. Торговельна війна між США та Китаєм: масштаби та наслідки для світової економіки. *Actual problems of economics*. 2023. № 7 (265). С. 76 – 87. DOI: 10.32752/1993-6788-2023-1-265-76-87.
4. Чуніхіна Т., Корж М., Краснощок В. Міжнародна торгівля в умовах глобальних трансформацій. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2024. № 2. С. 30 – 52. DOI: [https://doi.org/10.31617/3.2024\(133\)02](https://doi.org/10.31617/3.2024(133)02).
5. Якубовський С.О., Родіонова Т.А., Бабінчук О.С. Торговельне протистояння США та Китаю: причини та наслідки. *Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. 2020. Вип. 11. С. 35 – 44. DOI: 10.26565/2310H9513H2020H11H04.
6. Official website of the United Nations Conference on Trade and Development. URL: <https://unctadstat.unctad.org>.
7. Official website of the World Trade Organization (WTO). URL: <https://www.wto.org/>.
8. Worldwide Importers Database of 2023. URL: <https://www.tradeimex.in/blogs/top-10-importers-of-the-world>.

REFERENCES

1. Zadorozhko G.I., Kolesov K.I. (2024). Torhivelni viiny ta yikh vplyv na natsionalni ekonomiky. [Trade Wars and Their Impact on National Economies]. *Economic journal*

Odessa polytechnic university. № 1 (27). Pp. 45 – 53. DOI: 10.15276/EJ.01.2024.5. DOI: 10.5281/zenodo.11081300.

2. Korol M., Kulikovska I., Namyak Y. (2024). Analiz suchasnoho stanu zovnishnoi torhivli providnykh krain svitu. [Analysis of the current state of foreign trade in leading countries of the world]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universyt.* Vup. 52. Pp. 109 – 113. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2024-52-17>.

3. Savchenko M.V., Tsybuliak D.S., Shemchuk A.V. (2023). Torhovelnia viina mizh SSHa ta Kytaiem: masshtaby ta naslidky dlia svitovoi ekonomiky. [Trade war between the US and China: scale and consequences for the global economy]. *Actual problems of economics*. № 7 (265). Pp. 76 – 87. DOI: 10.32752/1993-6788-2023-1-265-76-87.

4. Chunikhina T., Korzh M., Krasnoshchok V. (2024). Mizhnarodna torhivlia v umovakh hlobalnykh transformatsii. [International trade in the conditions of global transformations]. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*. № 2. Pp. 30 – 52. DOI: [https://doi.org/10.31617/3.2024\(133\)02](https://doi.org/10.31617/3.2024(133)02).

5. Yakubovskiy S., Rodionova T., Babinchuk O. (2020). Torhovelnie protystoiannia SSHa ta Kytau: prychyny ta naslidky. [US-China trade conflict: causes and consequences]. *International Relations. Economics. Country Studies. Tourism* (IRECST). Vup. 11. Pp. 35 – 44. DOI: 10.26565/2310H9513H2020H11H04.

6. Official website of the United Nations Conference on Trade and Development. URL: <https://unctadstat.unctad.org>.

7. Official website of the World Trade Organization (WTO). URL: <https://www.wto.org/>.

8. Worldwide Importers Database of 2023. URL: <https://www.tradeimex.in/blogs/top-10-importers-of-the-world/>.